

ОСОБЛИВОСТІ Я-КОНЦЕПЦІЇ В ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ

Лю Жуй

Сумський державний педагогічний університет

імені А. С. Макаренка, antonvertel@ukr.net

Науковий керівник : кандидат філософських наук, доцент А. В. Вертель

Нами було проведено емпіричне дослідження спрямоване на діагностику та визначення характерних рис Я-концепції в осіб підліткового віку. Вибірка представлена учнями 7-9 класів. Вік випробуваних 13-15 років. Кількість підлітків, які взяли участь у дослідженні, – 30 осіб.

Як діагностичний інструментарій ми використовували такі методики:

1. «Тест-опитувальник самоствавлення В. В. Століна».

2. «Тест-опитувальник шкала самоповаги Розенберга». Узагальнюючи результати первинної діагностики, ми дійшли висновку, що більшість підлітків мають проблеми із самоствавленням, а також з повагою до себе. З цією групою підлітків необхідна цілеспрямована корекційна робота, яка буде спрямована на формування позитивної Я-концепції.

Нами була розроблена корекційна програма «Формування позитивної Я-концепції у осіб підліткового віку». При організації корекційної роботи та складанні системи занять із підлітками було враховано результати діагностичного обстеження. Підлітки, які мають низькі показники формування позитивної Я-концепції були залучені до експериментальної групи. Метою корекційної роботи є створення умов розвитку позитивної Я-концепції у підлітків за допомогою арт-терапії. Розроблена нами система занять реалізовувалася у груповій формі. У систему занять входить 11 зустрічей (2 рази на тиждень), тривалість зустрічі – 90 хвилин. Кожне заняття спрямоване на розвиток позитивної Я-концепції. Усі заняття взаємопов'язані між собою.

Групова робота з підлітками проводилася у просторому, добре провітрюваному приміщенні, в інтер'єрі кабінету переважали спокійні

неяскраві кольори. Використовувалися такі *матеріали*: олівці, фломастери, фарби, пензлі різних розмірів, палітра, баночки з водою, губка, кольоровий папір, картон, фольга, клей, скотч, ножиці, нитки. Для колажів використовувалися журнали та фотографії.

Заняття ґрунтувалися на *принципах*: 1) системності корекційно-розвивальних завдань; 2) єдності корекції та діагностики; 3) урахування вікових психологічних та індивідуальних особливостей дітей; 4) урахування обсягу та ступеня різноманітності матеріалу; 5) урахування емоційної складності матеріалу.

У роботі з підлітками були використані такі методи та прийоми: ізотерапія, колажування, бесіда, спостереження, тестування, аналіз продуктів діяльності. Кожне заняття включає групову рефлексію, вітання і прощання. Важливо звертати увагу на зворотний зв'язок, тому що він є інструментом, що дає психологу уявлення про рівень досягнення поставленої мети.

Повторне діагностичне дослідження підлітків проводилося з використанням тих же методик, що і при первинній діагностиці. Аналізуючи результати первинної та повторної діагностики, ми можемо сказати, що у підлітковій групі, що складається з 30 осіб, система корекційних занять, спрямована на розвиток позитивної Я-концепції у підлітків, справила позитивний ефект. Показники позитивної Я-концепції у підлітків значно покращилися, що свідчить про ефективність цієї корекційної програми.

Література:

1. Тест-опитувальник самоствавлення В. В. Століна *Психодіагностика: практикум* / укладачі: Н. О. Данильченко, А. В. Вертель. Суми: Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка. 2010. С. 110–114.

2. Тест-опитувальник шкала самоповаги Розенберга. Електронний ресурс. URL: <https://life-psy.blog/category/%D1%82%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B8/>